

ПОБУДОВА СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

© Ю. Бобало, В. Павлиш, О. Лозинський, А. Загородній,
О. Давидчак, Д. Федасюк, Л. Пилипенко, 2017

Національний університет „Львівська політехніка”, Львів, Україна

Рівень конкурентоспроможності вищого навчального закладу на ринку освітніх послуг визначається насамперед якістю підготовлених фахівців як основного результату діяльності цього закладу. У сучасних концепціях менеджменту якісні параметри виконують не лише роль індикаторів результативності діяльності, але й наскрізних критеріїв ефективного управління операційними процесами у будь-якій сфері економічної діяльності. Не є винятком й освіта і наука.

Ідеологія підходу повного (загального, суцільного) управління якістю (так-званого підходу TQM – Total Quality Management) фактично впроваджена в системі управління вищою освітою в Україні з прийняттям 01 липня 2014 р. нового Закону України „Про вищу освіту”. Згідно з цим законом у кожному вищому навчальному закладі має функціонувати система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, яка передбачає виконання низки процедур і заходів, серед яких [1]:

- визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти.

Розроблення системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Національному університеті „Львівська політехніка”, крім вимог Закону України „Про вищу освіту” від 01.07.2014 р. № 1556-VII, базувалось на „Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти” Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти, Національному стандарті України „Системи управління якістю” ДСТУ ISO 9001:2009, а також на професійних стандартах.

Побудова системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти насамперед передбачає визначення мети та концептуальних засад її функціонування. Метою цієї системи в Національному університеті „Львівська політехніка” є:

- забезпечення вимог та очікувань здобувачів освітніх послуг університету (абітурієнтів, студентів, аспірантів), а також працедавців та органів державної влади й управління;
- моніторинг та оцінювання якості освітнього процесу на всіх етапах його реалізації;
- своєчасне виявлення причин виникнення відхилень фактичних якісних показників від внутрішніх і зовнішніх нормативів, а також пошук та реалізація шляхів їхнього усунення через здійснення коригувальних дій.

Концептуальними засадами, які стали основою для розроблення системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Національному університеті „Львівська політехніка”, є:

- відповідальність університету та його працівників за якість освітньої діяльності та вищої освіти;
- принципи автономії та можливість їх реалізації в університеті;
- системність у забезпеченні якості освітньої діяльності та вищої освіти;
- відповідність європейським та національним стандартам забезпечення якості вищої освіти, а також професійним стандартам;
- фундаментальність освітньої діяльності;
- мобільність учасників освітнього процесу;
- прозорість, доступність та відкритість інформації;
- інноваційність освітньої діяльності;
- постійне удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості;
- постійний моніторинг та вдосконалення якості освітніх послуг;
- залучення здобувачів освітніх послуг, працедавців та інших зацікавлених сторін до підвищення якості освітніх послуг.

Відповідно до Європейських стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості у вищій освіті вищі навчальні заклади „повинні виробити політику щодо забезпечення якості, яка є публічною і складає частину їх стратегічного менеджменту” [2, с. 9]. В Національному університеті „Львівська політехніка” політика щодо забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти передбачає:

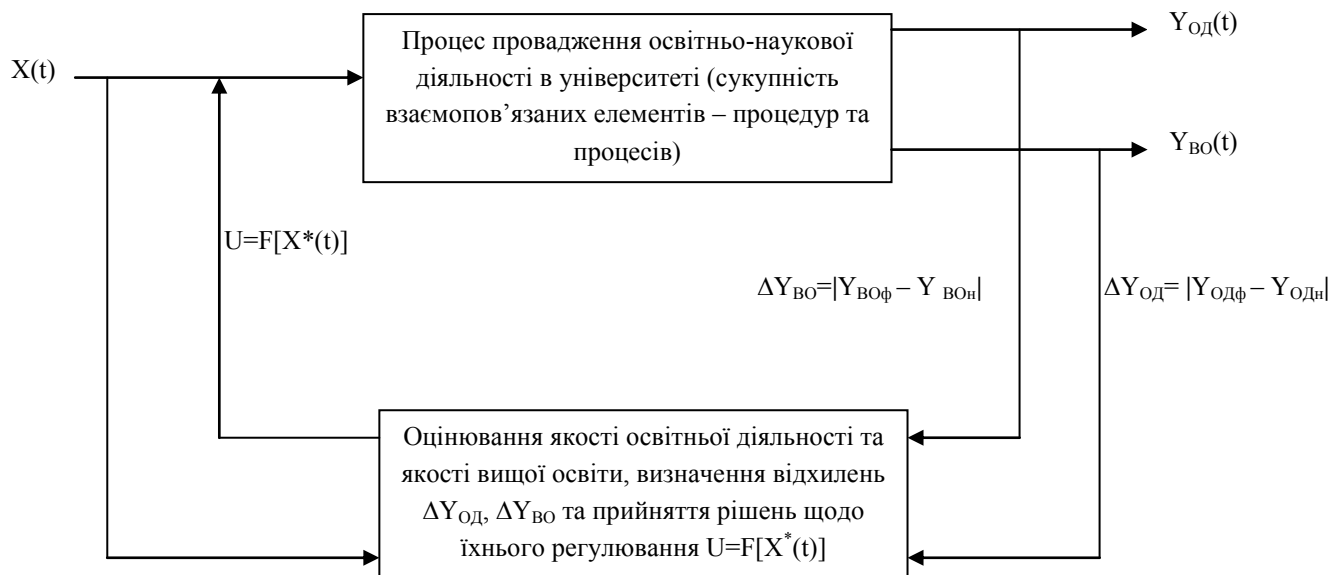
- наявність внутрішніх організаційних процедур та процесів забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти;
- формування критеріїв якості вищої освіти та системи її оцінювання на засадах її міжнародного виміру;
- формування системи управління процесами та процедурами забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти;
- участь навчальних структурних підрозділів, керівництва Університету та учасників освітнього процесу в реалізації заходів щодо забезпечення якості;
- практичну реалізацію інноваційних педагогічних та віртуальних технологій в освітньому процесі;
- академічну добросовісність і свободу, а також протидію академічному шахрайству та плагіату;
- запобігання нетолерантності чи дискримінації щодо студентів та працівників;
- залучення зовнішніх зацікавлених сторін до забезпечення якості;
- інтеграцію наукової та освітньої діяльності Університету та ефективне використання результатів наукових досліджень в освітньому процесі;
- створення умов для особистісного розвитку і творчої самореалізації потенційних фахівців.

Внутрішні організаційні процедури та процеси забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти базуються на „Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти” Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти і включають:

- формування освітніх програм та навчальних планів, їх моніторинг та періодичний перегляд;
- студентоцентроване навчання;
- формування контингенту студентів, оцінювання, визнання результатів навчання та атестація студентів;
- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчальні та інформаційні ресурси;
- інформаційний менеджмент;
- публічність діяльності Університету.

Функціонально забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти передбачає оцінювання її рівня за визначеними параметрами, які охоплюють відповідні показники і критерії якості, їхній моніторинг та управління процесами і процедурами забезпечення якості. Це передбачає здійснення певних управлінських впливів на систему для мінімізації відхилень фактичних значень узагальнених критеріїв якості освітньої діяльності та якості вищої освіти від нормативних. Таким чином, за функціональною ознакою структура системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Національному університеті „Львівська політехніка” містить дві підсистеми:

- підсистему оцінювання якості освітньої діяльності та вищої освіти на підставі певних критеріїв та показників;
- підсистему моніторингу та управління процесами та процедурами забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти (див. рис.).

$X(t) = (x_1, x_2, \dots, x_n)$ – вектор вхідних змінних процесу, які характеризують стан системи у певний момент часу та можуть бути виміряні прямо або опосередковано;

$Y_{OD}(t), Y_{VO}(t)$ – вектори вихідних змінних – узагальнені критерії якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, які визначаються на підставі сукупності середньозважених кількісних показників ($Y_{ODф}, Y_{VOф}$ – фактичні значення, а $Y_{ODн}, Y_{VOн}$ – нормативні значення показників);

$X^*(t) = (x^*_1, x^*_2, \dots, x^*_k)$ – вектор змінних процесу (найбільш чутливих вхідних змінних), на яких базуються управлінські рішення;

U – управлінська функція, спрямована на регулювання відхилень вихідних змінних процесу провадження освітньо-наукової діяльності в університеті.

Рис. Структура системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти Львівської політехніки

Структура й засади функціонування системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Національному університеті „Львівська політехніка” формалізовані у відповідному положенні – внутрішньому нормативному документі, ухваленому Вченою радою університету. Впровадження цієї системи в освітню діяльність університету проводиться поетапно: після розроблення ідеології (принципів, концептуальних засад, політики університету) та функціональної структури цієї системи, здійснюється формулювання й затвердження системи стандартів освітньої діяльності та вищої освіти Львівської політехніки, які регламентують певні процеси та процедури забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти в університеті.

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. 2. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – К.: ТОВ „ДЦ”, 2015. – 32 с.